

Bilag A: Definitioner og forklaringer

Registreringsår

Anmeldte erhvervssygdomme registreres og indgår i opgørelsen for det år, hvor anmeldelsen er modtaget af Arbejdstilsynet og afspejler ikke det eller de år, hvor den skadelige påvirkning har fundet sted.

Branchegrupper

I Arbejdsmarkedets Erhvervssikring registreres den virksomhed, hvor skadelidte var ansat i påvirkningsperioden, og derudfra bestemmes branchen. Danske virksomheder kategoriseres efter Dansk Branchekode 2007 (DB07)¹. Arbejdstilsynet har ud fra en arbejdsmiljømæssig synsvinkel inddelt DB07-brancherne i 36 grupper, som afviger fra den internationale gruppering.

Stilling

I anmeldelsen skal lægen oplyse skadelidtes stilling på tidspunktet for påvirkningen. Det sker efter en klassifikation udarbejdet af den tidligere Arbejdsskadestyrelse (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring), og den indeholder omkring 130 forskellige stillinger.

Beskæftigelsestal

Arbejdstilsynet modtager årligt tal for beskæftigelsen fra Danmarks Statistiks registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). Det er en opgørelse over antallet af personer, der i november måned året før var i beskæftigelse. Det betyder fx, at beskæftigelsen i 2015 er fastsat ultimo november 2014. Beskæftigelsestallene omfatter både ansatte og selvstændige og er beregnet ud fra personernes hovedbeskæftigelse.

Underanmeldelse

Ved underanmeldelse forstår man, at ikke alle erhvervssygdomme bliver anmeldt til Erhvervssygdomsregisteret, som er fælles for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Arbejdstilsynet.

Incidens

Anmeldte tilfælde af erhvervssygdom pr. 10.000 beskæftigede (incidens) er beregnet for 2015. Disse tal er meget usikre. Det skyldes dels, at beskæftigelsen i anmeldeåret kan være forskellig fra beskæftigelsen i det tidsrum, hvor den skadelige påvirkning fandt sted, dels underanmeldelse.

¹ Dansk Branchekode 2007 – DB07 (Danish Industrial Classification Of All Economic Activities 2007), Danmarks Statistik, august 2007.

Forklaringer

Variationer i antallet af anmeldelser

Det er lovpligtigt for læger og tandlæger at anmelde erhvervssygdomme digitalt, men andre kan også anmelde, fx arbejdsgivere, fagforeninger og skadelidte selv. Her sker anmeldelse ofte på papirblanket. De anmeldelser, der sker på papirblanket, mangler som oftest oplysninger om diagnose og påvirkninger. Der er derfor en række anmeldelser, der behandles af Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, men som i Arbejdstilsynets statistik optræder med ukendt diagnose og påvirkning.

For nogle typer sygdomme i bestemte job ved man, at det reelle antal af erhvervssygdomme er større end det antal, der anmeldes. En nyere undersøgelse har fx vist, at anmeldeprocenten blandt frisører med moderat til svær håndeksem var 51 pct.²

For kræftsygdomme har der tidligere været stor underanmeldelse af de to typer kræft lungehindekræft og næsekræft, som ofte skyldes arbejdsmæssige påvirkninger. Derfor har Sundhedsdatastyrelsen siden 1. juli 2007 automatisk anmeldt disse to typer kræft til Erhvervssygdomsregisteret. Der sker som oftest en anmeldelse af diagnosen til registret, og derfor bliver de i denne årsopgørelse talt med i sygdomsgruppen kræftsygdomme.

For andre sygdomsgrupper er omfanget af underanmeldelse fortsat ukendt. En arbejdsgruppe under den tidligere Arbejdsskadestyrelse har med en betydelig usikkerhed skønnet³, at der årligt "mangler" 1.000 -2.000 anmeldelser fra praktiserende læger, at det er vanskeligt at vurdere omfanget af underanmeldelse fra speciallæger, og at det desuden vurderes, at der er underanmeldelse fra visse hospitalsafdelinger.

Det er usikkert at tolke på, hvorfor der er variationer i antallet af anmeldte tilfælde fra år til år. Det skyldes, at fx større opmærksomhed på lægers anmeldepligt eller øget opmærksomhed på et emne i pressen kan føre til et øget antal anmeldelser.

² Susan Hovmand Lysdahl: Occupational hand eczema and its career consequences among trained hairdressers: A register based questionnaire study. m. fl. Contact Dermatitis 2011;65(3) 151-8.

³ Rapport fra arbejdsgruppen om anmeldelse af arbejdsskader (erhvervssygdomme), maj 2012 Arbejdsskadestyrelsen.

Forskelligheder i statistikker over erhvervssygdomme

Arbejdstilsynets og Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings statistikker bygger på de samme anmeldelser. Men alligevel kan statistikkerne vise forskellige tal. Det kan skyldes, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings statistiske oversigter bygger på oplysninger fra anmeldelsen og fra de oplysninger, der indhentes i forbindelse med sagsbehandlingen. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring kan oprette flere sager på baggrund af én anmeldelse, fx hvis det viser sig, at anmeldelsen indeholder mere end én diagnose.

En anmeldelse af "smerte uden specifikation" i armen kan fx opdeles i tre sager: én sag om håndledet, én sag om albuen og én sag om skulderen. I dette eksempel vil det i Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings statistiske oversigter opgøres som tre anmeldelser, mens det i Arbejdstilsynets statistik opgøres som én anmeldelse.

En mindre del af forskellene mellem Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Arbejdstilsynets statistikker kan forklares med, at nogle anmeldte erhvervssygdomme kan vise sig at være en arbejdsulykke, der behandles som sådan i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. I 2015 udgjorde denne andel ca. tre til fem pct. af de anmeldte tilfælde.

Omvendt findes der anmeldte tilfælde af erhvervssygdomme i Arbejdstilsynets statistik, der i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring er registreret som genoptagelser af afsluttede sager, og derfor ikke indgår som nye sager i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

I de årlige statistikker er der desuden også forskelle i antallet af anmeldelser i de opgjorte sygdomsgrupper. Det skyldes, at der kan være mindre forskelle i, hvordan henholdsvis Arbejdstilsynet og Arbejdsmarkedets Erhvervssikring rubricerer de enkelte sygdomstilfælde.

Diagnoser

I anmeldelsen kan lægen angive én diagnose. Registreringen skal ske efter World Health Organisation's diagnoseklassifikation, ICD10 (International Statistical Classification of Diseases, 10. revision)⁴, som indeholder diagnoser for sygdom og for symptomer på sygdom. I Arbejdstilsynets opgørelse anvendes betegnelsen "sygdom" også om tilfælde bestående af symptomer på sygdom, herunder smerter.

I Arbejdstilsynets årsopgørelse vises antallet af anmeldelser fordelt på otte sygdomsgrupper, der følger ICD10-klassifikationens inddeling. For de anmeldelser, der ikke er anmeldt digitalt af læger, mangler der oftest oplysninger om diagnose, hvorfor der i tabellerne optræder anmeldelser med ukendt sygdomsgruppe.

Påvirkninger i arbejdsmiljøet

I en anmeldelse kan lægen angive op til tre skadelige påvirkninger, der kan have forårsaget, forværret eller medvirket til den anmeldte erhvervssygdom. I over halvdelen af anmeldelserne

⁴ Klassifikation af sygdomme, 2. udgave, 2. oplag, Sundhedsstyrelsen og Munksgaard 2001. Oversættelse og bearbejdelse af International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems, WHO 1992. ISBN 87-628-0084-1

er der kun angivet én påvirkning, i nogle tilfælde er der angivet to påvirkninger, og i et fåtal af anmeldelser er der angivet tre påvirkninger. I opgørelserne af påvirkninger er alle påvirkninger medtaget, og de viser derfor samlet et større antal end det samlede antal anmeldelser. For papiranmeldelserne er der ikke registrerede oplysninger om påvirkninger.

De digitalt anmeldte påvirkninger er kategoriseret i seks grupper af skadelige påvirkninger i arbejdsmiljøet efter den fælles europæiske klassifikation⁵. Arbejdstilsynet har valgt at slå to grupper sammen, de kemiske og de industrielle påvirkninger. Årsagen er, at der i de to grupper er sammenfaldende påvirkninger, fx epoxider i den ene gruppe og produkter, der indeholder epoxy, i den anden gruppe. Arbejdstilsynet har desuden inddelt alle hovedgrupperne i 30 undergrupper.

For de anmeldelser, der ikke er anmeldt digitalt af læger, mangler der oftest oplysninger om påvirkninger.

Påvirkningsperiode og aktuelle påvirkninger

I en anmeldelse skal lægen oplyse, hvornår det vurderes, at den skadelige påvirkning i arbejdsmiljøet er begyndt og eventuelt sluttet, den såkaldte påvirkningsperiode. Påvirkningen kan have fundet sted for nylig eller for flere år siden og/eller igennem flere år. Visse typer sygdomme er længere tid om at udvikle sig, fx kræftsygdomme, men også luftvejssygdomme, øresygdomme og visse typer muskelskeletsygdomme. Derfor vedrører en del af anmeldelserne om sådanne sygdomme påvirkningsperioder af ældre dato. Det betyder også, at skadelige påvirkninger, som findes i arbejdsmiljøet i dag, for nogle sygdommes vedkommende først vil blive anmeldt ude i fremtiden.

⁵ Population and social conditions 3/2000/E/n°18: Classification Of The Causal Agents Of The Occupational Diseases.